

Eesti Anestesioloogide Seltsi arvamus patsiendi elulõpu tahteavalduse eelnõule

Kooskõlastamiseks saadetud sõnastuses riivab patsiendi elulõpu tahteavalduse eelnõu oluliselt isiku autonoomiat seades patsiendi tahteavalduse rakendamise tingimuseks arsti poolt määratud pöördumatu seisundi prognoosi.

Eelnõu riivab ka arstide professionaalsust ning meditsiinieetika põhimõtteid andes võimaluse patsiendile loobuda teatud tervishoiuteenuste osutamisest üksnes pöördumatus terviseseisundis olles, jättes selle juures arvestamata, et mitme tervishoiuteenuse osutamine nõ pöördumatus seisundis ei oleks ka tänapäeva meditsiinipraktika järgi näidustatud. Teisisõnu lubab seaduseelnõu patsiendil loobuda tervishoiuteenuse osutamisest üksnes olukorras, kus selle teenuse osutamine ei ole meditsiiniliselt näidustatud.

Seaduseelnõu kohtleb inimesi ebavõrdselt. Nende puhul, kes teevad seaduses sätestatud korras oma elulõpu tahteavalduse, hakkab selle rakendamine sõltuma arsti määratud prognoosis. Samas nende puhul, kes seda ei tee, peab patsiendi otsustusvõimetuse korral arst jätkuvalt arvestama patsiendi varem väljendatud tahtega.

Patsiendi terviseseisundi pöördumatuse üle otsustamine võib olla aega ja erinevaid kompetentse nõudev. Samas on otsustusvõimetu patsiendi puhul teatud tervishoiuteenuste osutamine aegkriitiline. Enamasti ei ole arstil võimalik seisundi stabiliseerimisega samal ajal tegeleda patsiendi terviseseisundi pöördumatuse prognoosi väljaselgitamisega.

Pöördumatu terviseseisundi definitsioon jätab palju määratlematust ning ei ole seetõttu igapäevases kliinilises praktikas rakendatav.

Kehtivas VÕS-s on sätestatud otsustusvõimetu patsiendi autonoomia ulatuslikumalt, kui loodav seaduseelnõu ette näeb. Praegu saab patsient keelduda ravist sõltumata sellest, kas arst on hinnanud tema haigusseisundi pöörduvaks või pöördumatuks. Seaduseelnõuga pannakse patsiendi tahte rakendamine ja autonoomia tagamine sõltuma arsti otsusest.

Olulised punktid, mis peavad olema arvesse võetud patsiendi elulõpu tahteavalduse juures:

- Patsiendi autonoomia on ülim väärtus.
- Otsustus- ja teovõimeline inimene peab saama otsustada oma tervise ja meditsiiniliste küsimuste üle isegi siis, kui teistele võib tehtud otsus tunduda irratsionaalsena.
- Patsiendi autonoomia ja tahe ei tohi lakata hetkel, kui patsient muutub otsustusvõimetuks.
- Patsiendi tahte rakendamine ja autonoomia järgimine ei tohi sõltuda arstide prognoosist terviseseisundi taaspöördumatuse kohta.

Seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuses oli kirjas patsiendi tingimusteta tahteavalduse võimalus, mis eelnõuks saades on välja jäetud. Eesti Anestesioloogide Seltsi arvates ei tohi patsiendi elulõpu tahteavaldust ilma tingimusteta tahteavalduse võimaluseta seadusena vastu võtta.

Lugupidamisega
/allkirjastatud digitaalselt/

Maarja Hallik
Eesti Anestesioloogide Seltsi juhatuse liige